

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendőek. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvál-
lalunk és jutányos áron végeztünk.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél lven.

Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.

Hirdetések jutányos áron közöltnnek.

Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendőek.

Békeség.

Alig hogy egy tenyérnyi föld kibukkant az özönviz alól, a békeség fája azonnal kileveledzett rajta.

Béke, áldott béke: ennek a jele a szivárvány fent az égben s effelé vágyakozik minden a földön.

Szivünk utána sóhajt, az élet harcait miatta harcoljuk, az állam bilincseit érette viseljük. Egy ember is ei nem éri, az álmodozók az egész világnak szeretnék megszerezni.

Mindenki keresi és mégis nincs sehol.

Nincs a mezőkön, hová a tavasszal visszatért az élet és ismét elkezdte munkálkodását a szántó-vető. Még a sirban sincs, hisz a test parányai ott szabadulnak ki az elnyűtt formák s megunt összeköttetések köteleiből.

Nincs még az egyházakban sem, melyek a Krisztus szent nevérol nevezik magukat. A fényes templomok és hatalmas paloták urai hiában írják tel e szót: pax! s hasztalan mondják: legyen békeség! Nem lesz békeség. Mert nem is akarják, hogy békeség legyen.

Ne is mondjátok nekem, hogy békeség, ha ti elaltatást, ámitást, gonosz fondorlatot és alattomos harcot, megejtést értetek alatta.

Nincs a földön békeség. Nem is lehet, itt minden örökös változásban és mozgásban él. *Nincs is aki adja.* Az emberek? Azok csak azt adhatják a mi lényegök. A kinzó szenvedélyeket, az olthatatlan előre való vágyakozást, a nyugtalanságot, a boldogtalanságot.

S ne is várjátok derék munka és erős küzdelem nélkül.

A harc koronája a dicsőséges béke. A nagy Istennek rendelése ez és a haladás feltétele. Uram! Mi hamar megbékélnénk a gonosszal, a tudatlansággal, a sötétséggel, de azok nem hagynak nekünk nyugtot és kényszerítenek a viadalra. Rád bizzuk hát magunkat egyedül és szorgattatásainkban segedelmet Tőled várunk.

Szent Fiad a sirból kiszállva üdvözöl bennünket e szóval s mi megértjük ez égi jele-
nést. Áldott béke, csak a sirnak kapuján tul ragyogsz felénk. És mi küzdve és vergődve,
félve és remegve Megváltónkkal együtt mégis szivünkben érezünk s mindenfelől halljuk a biztató
szózatot: békeség, béke.

VÁNDOR.

Egy püspöki körlevél 1900-ból.

A békebontás vádjának történetéhez.

784. szám.

A püspöktől.

Főpásztori szó.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület tiszteletes lelkészei és tanítói, érdemes egyházi előjárói és minden rendű híreihez!

Békesség nektek! e szókkal köszönti a feltámadt Ur Jézus a nagypénteki és husvétii megemlékező események felett tusakodó tanítványokat.

Békesség nektek! e szókkal üdvözöllek én is a szent ünnepnapok lezajlása után titeket, a kik nyugtalanoktok nem a halál és feltámadás csodás titkai miatt, — hiszen azok mindnyájunk számára megnyugtató reménynyé és boldogító valósággá lettenek, hanem azon baljóslatu jelenségek miatt, melyek a magyarság és ref. egyházunk egén vészes fellegeként felvonulni látszanak s melyek miatt az őrtállók ajakán riasztó panasznak hangja kél.

Naponként erősbödik a panasz hangja, hogy az elégedetlenség és meggazdagodás ördöge megszállta a földjét és hazáját szerető rokontalan magyarság kebelét és hűtlenül elhagyva őseinek kis kunyhóját, a haza könnyel-vérrel áztatott térségeiről, messzi tengereken túl, idegen ég alá, idegen népek közzé vándorolni készül.

Naponként erősödik az aggodalom hangja, hogy az eddig egységes magyarság felekezeti, faji és önző osztályérdekek zászlói alá csoportosul és szentségtörő kezekkel darabokra készül szaggatni a magyar hazának szent testét.

Keresztényi és faji jellegéből kivetközni készül a dolgos magyarság és internationalis izgatókkal kezét fogva, nagyobb bérért, kevesebb munkáért kiáltoz és önző osztályérdekek kedvéért a társadalmi és állami rend korlátait leönteni készül.

Művelt emberi és magyar nemzeti jellegéből kivetközni készül az értelmiség és idegen hatalmak sötét uszályába kapaszkodva, a magyar állam ellen, népszenvédelyt korbácsoló jelszavakkal, vallás, osztály és fajharcba indul és a világi hatalom polcait ostromolja.

Megduzzadtak a szenvédelyek vizei s nem egységes szellem intézi többé a védelmet a ma-

gyarság partjain. Még a mi templomaink és egyházaink körtöltései is ingagoznak és a szabadelvű nagy egyházpolitikai törvények miatt, a mi lelkészeink és hiveink ajkairól is riasztó vészkiáltás hangja kél. Még közöttünk is vannak gyenge lelkek, a kik a sötét táborból felhangzó megtévesztő szavakra, visszavonulásról és a magyar állam egységére utat egyengető nagy alkotások időszerűtlenségéről beszélnek s azok miatt az evangelium szerint reformált magyar szentegyház ügyét veszélyeztetve látják.

Kicsiny hitűek! Nem a magyar nemzet és magyar állam érdekében hozott szabadelvű törvények veszélyeztetik egyházunkat, hanem a sötétség reakciója, a szűkkeblű felekezeti és osztályérdekek iszapos áradása, mely a magyarság és nemes emberi haladás gátjait elborítani készül. Csak tartsatok ki hiven az evangéliom, a magyarság és haladás szent ügye mellett, csak hirdessétek bátran és buzgón a feltámadt Ur Jézus tudományát és használjátok fel mindazt, a mi a haladó idő szerint anyagi ügyeitek okos rendezésére szükséges; csak erősbödjetek a hitben, a mely erkölcsileg is ujja szül és felemel és minden vésszel és viharral bátran szembeállhattok.

Hát nem a megfeszített és feltámadt Ur Jézus evangéliomát hirdetik-e egyházainkban? És mégis elfelejtkeznetek biztatásáról, hogy az ő egyházán a poklok kapui sem vehetnek diadalmat! Hát nem az egységes szabad magyar nemzetnek vagytok-e vészertinti tagjai és gyermekei? És mégis eltudnátok hinni, hogy titeket más felekezeti testvéreitek halálra keresnek? És mégis elcsüggednétek amiatt, hogy titeket az örök-tökélyesbülés hiveit, a haladó idő rohanó kerekéi eltiporhatnának, a haladó idő gyermekei vérbefagyva utszéli martalócok zsákmányául engedhetnének.

Azt mondja Pál apostol, hogy azért megmarad a hit. Él az Isten, hogy a mi hitünk, az evangéliom szerint reformált magyar szentegyház hite is megmarad. A szivettépő aggodalmas jelenségek között azért, a tiszántuli egyházkerületnek gondjaimra bizott magyar egyházai, a magyarság testéből testedzett, lelkétől lelkedzett külső-belső előjárói, lelkészei, tanítói, hivei, én ezt a hitet hirdetem nektek és az eddig egységes magyarság darabokra szakadásának pillanatában, a feltámadt Ur Krisztus tanításai szerint még a hitnél is magasabb szeretetet kötöm szivetekre, arra irányzom figyelmeteket. „Azért most megmarad hit, a reménység, a szeretet,

ez a három: ezek között pedig legnagyobb a szeretet" ezt tanítja Pál apostol.

Higgyetek azért és idvezültök is; reméljétek és nem fogtok megszegyenülni. Szeressetek és megtartjátok magatokat és egyházatokat is a magyarság és mivel emberi haladás szent ügyének.

Ne csüggedjétek a miatt, hogy számotok kevés. Csak e kerületben egy millió lelkét teszitek a tiszta magyarságnak. Nem a szám ad erőt, hanem a szellem és a számbeli többséget is megadja a mivel magyar társadalom más vállalású tagjaival való szeretetteljes egyetértés és együtt működés.

Tudom jól, hogy mily erős támaszsa volt egyházunk a történelmi mult nehéz fergetegei között a magyar alkotmányosság és szabadság szent ügyének.

Meg vagyok győződve róla, hogy önkormányzati szabad intézményeink még ma sem értéktelenek a magyarság és a társadalmi haladás megerősödésére nézve. De azt is tudom, hogy diadalmas csatáinkat nem szűkkeblü felekezeti érdekekért küzdöttük és vívtuk és a veszedelmek között is, hazafias magyar nemzeti érzésünk és szabadságot szerető szellemünk mellett, a velünk egyérmű magyar kath. honfitársaink támogatásával tudtuk megállani és megmaradni.

És arról is meg vagyok győződve, hogy míg régi hagyományunk mellett hiven kitarunk, míg a mivel magyarsággal jó egyetértésben élünk, a magyar haza és állam hathatós támogatására ezután is bizton számíthatunk.

Ma is, midőn a nagy magyar katolikus egyházat egy nemzetünkre és állami önállóságunkra nézve kedvezőtlen iránylátszik megmozdítani, ma is, midőn tulbuzgó sötét lelkek olcsó lélekhalászattal zavarják a magyarság vizét és anyagi érdekekkel, vallásos fanatizmussal veszélyeztetik és gyűlöletessé teszik az igazi vallásos meggyőződést és általában a keresztyén egyházak közös érdekeit; ma is midőn megdöbbenve azt hinnénk, hogy a magyarság, a faj és az állam, minden gyermekei közül feltétlenül csak reánk és hiveinkre támaszkodhatik e hazában; ma is rendíthetetlenül meg vagyok győződve, hogy bármily szelektől is hajtassanak egyes tagjai, a magyar hivatalos katolikus egyház papsága összességében soha sem lehet halálra keresője a magyar protestáns egyháznak, melyben vérszerinti édes testvérei élnek; nem lehet ellensége az önálló szabad magyar államnak, melytől gazdag javadalmaikat és fényes kiváltsá-

gait kapja s még kevésbé lehetnek azok a magyar kath. egyház mivel világi tagjai

Nem, nemcsak az Illyés palástját viselő protestáns papság, nemcsak a próféták szegénysége közt vergődő prot. egyházak és hivek azok, a kik nem hajtanak térdeket és fejet a magyar hazára mindig veszedelmes idegen istenek bálványai előtt, hanem azok a mivel magyar társadalom sok milliói és azok mindnyájan felekezeti különbség nélkül mindazok, a kik előtt ha szent a hit, a vallás; szent a testvéri és faji kötelék és szent a haza.

Velök fogjátok kezet most is szeretett hiveim és velök egyesüljétek a magyarság érdekében közös, mindnyájunkat egybekötő vállalkozásokra. . . . Az idők gonoszak, az evangéliumi igazságok teljes erejével küzdjétek azért, a magyar nép teljes erkölcsi ujjászületésén, egyházi és anyagi viszonyaitok okos megjavításán. Egyházi köteleseitek hű és pontos betöltése, a hit hirdetése, élesztése erősítése mellett azonban a szeretet nagy parancsolatáról is el ne feledkezétek; a magyarság szent békéjét egyetértéséssel meg ne bontsátok, se megbontani ne engedjétek és minden a magyarság, a magyar kultúra és haladás ügyére vonatkozó törekvésben előljáratok, a más templomba járó magyar testvéreitekkel ilyenekben egyesüljétek és minden felekezeti különbség nélkül, honfitársaitokkal jó békességben éljétek, a magyar hazának és államnak javát szíveteken hordozzátok.

Erre indit benneteket már maga azon körülmény is, hogy az 1848. évi fényes ígéret, a vallásegyenlőség nagy eszméjének zsengeje, épen most vált — részint a nagy egyházpolitikai törvények, részint a magyar állam nyújtotta fizetés kiegészítésben (congrua) —, némi megfogható valósággá.

Ez a valóság nem az, a mi ígéret és álom volt egykor; de még sem álom és ígéret többé. Az egyenlőséget ígérő törvények ize a mi szánkban is keserű, nem a törvények miatt, hanem azon szenvedélyes áramlat miatt, mely azok folytán a felekezeti villongások és szenvedélyek viharát zúditotta ellenünk és a magyar állam ellen, s melynek hullámcsapásai elsőben is minket ostromolnak. E veszélyes áradattal szemben, álljatok mindenütt résen és védelmezzétek egyházainkat, templomainkat és intézményeinket, melyek titeket is megtartottak a magyar nemzetnek, a tiszta evangéliomnak és felvilágosult emberi haladás szent ügyének. Legyetek hivek a hazához és legyetek hivek a királyhoz, a magyar református anyaszentegyházhoz, a protes-

táns egyház szabadelvű hagyományaihoz. Védjétek ezeknek szabadságát, tartsátok meg erősen anyaszentegyházunk hitét és vallását.

Lelkésztársaim! A ti vállatokra hárul a legterhesebb feladat, a ti sokoldalú hivatásotok betöltése a legnehezebb, a ti jutalmatok a világ szerint mégis a legkevesebb; de legalább ma már a magyar államnak az 1848-iki törvényekben megígért, a fizetés kiegészítésekkel megindított, vallássegénylőségre és viszonyosságra törekvő kezdeményezése folytán, — addig is, míg az állami hozzájárulással terhes adózási viszonyaink is megjavíthatók lesznek és újabb, méltányosabb segílyt nyerhetünk; a pusztá lét fenntartását úgy a hogy mégis csak biztosítja.

Az 1848. XX. t.-c. teljes végrehajtása iránti igényét egyházunknak tehát még mindig tenni kell tartania; de e mellett kérlek: hálás szívvvel ismerjétek s fogadjátok el a magyar állam jóltevő kezét s ne irigyeljétek, hogy az kincseit más testvéreiteknek pazarul osztogatja. Míg e honnak és a magyarság érdekeinek élnek, hadd élvezzék nyugodtan azokat. A keveset pedig, a mi ti nektek adatott, érdemeljétek meg lelkeszi és honpolgári kötelességeitek és szolgálataitok buzgó teljesítésével, és sokasítsátok meg okos és bölcs takarékossgal.

Fényben és gazdagságban ti sohasem versenyezhetek a dus javadalmu katolikus egyházzal: de versenyezhetek hazaszeretben, a király iránti hódolatban, az evangélium hirdetésében, a nemes egyszerűségben, a családi élet tisztaságában, a magyar nyelv, a magyar tudományosság művelésében, a szabad magyar állam jogainak védelmében, törvényeinek tiszteletében, egységének és erejének kifejtésében, a szabadelvű nemes emberi haladás utainak egyengetésében. Ebben fekszik erőtok; ezt műveljétek!

„Ugy fényljk a ti világosságtok az emberek előtt, hogy mások is lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.“ (Máté V. 16.)

Békeség nektek és az Ur Jézus Krisztusnak kegyelme legyen ti veletek!

Debrecen, 1900. ápril. 21.

• Kiss Áron

a tiszántúli ev. ref. egyházkerület püspöke.

* * *

Ime így éreztek, így buzdítottak minket

magyar reformátusokat vezetőink és így éreztünk és éreztünk mi ma is. A békebontás vádja nem mi ránk hull vissza, hanem azokra, a kik a mi reménységünket megcsalták és a kik ellenünk a magyarság ellen testvéri harcba indultak. Bátran nézünk e küzdelemnek elébe és még is sajnálunk kell a csalódást is a mit az idő ránk hozott, a kiábrándulást is, mely a legjobbaknak is osztályrészük leve s melylyel sirba fognak szállani. De nem dicstelenül, mert az eszme, mely sziveiket dobogtatta mindnyájunk lelkében ott ragyog s egy erősebb nemzedék ha nehéz küzdelmek árán is valóra váltja e szent álmokat s meghozza a békességet a sokat szenvedett magyar nép számára és a mi számunkra is.

Keresztyén szociális méregcseppek.

Tavas van s a külső természeti újraébredés összekapcsolódik a husvéti magasztos ünnepével s míg az egyik megmozgatja a földi világ miriádokban szunnyadó életét, addig a másik a lélek, a hit világának evolucionális mozgalmát emeli a legfőnségesebb, eszményi magasra s igéri a reménykedő és megnyugvást kereső embernek, hogy ember marad és pedig salaktól megtisztult ember a földi halál után is és a szív reménykedése, a lélek epedő vágyakozása betelik az isteni ígéletben, mely üres sirt és égi örökséget, örök fentmaradást mutat a halandónak.

Milyen jó volna, ha ezzel a reménységgel, vágyakozással és ígélettel boldoggá lehetne tenni földön az embereket!

És lehetne is, ha valóban a Krisztus szelleme uralkodnék egész életünkön!

De hát a kik szájjal vallják is a Krisztust és mérszen esküsznek nevére, hányfelé szakadtak és hányféle külön, emberileg kigondolt erkölcsi világot teremtenek magoknak, melyből aztán e rövid életben is kilökik, kitagadják embertestvéreiket! Az égről ne is beszéljünk, mert azt kizárólag a maguk számára foglalják le.

És mindezt azért, mert uralkodni akarnak. Törekvésök a hatalom útján haladt s egyetlen céljuk, hogy akaratuk mindenek felett érvényesüljön s uralmuk végleges biztosítást nyerjen földiek és égiekben.

Ezt a biztosítást aztán keresik akárhol és akármely módon, hiszen „a cél szentesíti az eszközöket“ és az írásbeli álokoskodások mezején keresik az erősegeket, melyek őket az elámitott, félrevezetett közvélemény ítélőszéke előtt igazolhatnák.

Az ezen mezőre távedt emberek aztán ügyesek

is, pironkodásra ügyet sem vetnek, hiszen végre maguk is elhiszik a tenger valótlanágát, mit igazság gyanánt tálnak a világ elé.

Valóban szinte el lehet róluk mondani: „hazudnak, hogy ferdithessenek; ferditenek, hogy gyanusithasanak és gyanusitnak, hogy vádolhassanak.“

A lapok naponként telve vannak ilyféle okoskodásokkal, melyek részben jóhiszeműeknek látszanak, részben pedig határozottan tendenciózusak, de egyik úgy, mint a másik egy célt szolgál, t. i. tolja szekerét a leghatalmasabb felekezetnek régi uralma megerősítéséhez.

Mióta néhány lelkes és áldozatra kész pap felrázta dermedtségéből a református közvéleményt és nyílt sisakkal, őszinte magyar becsületességgel oda kiáltotta a világnak igazainkat s megnevezte jogos követeléseinket; e mellett rámutatott a „szabadelvűség“ köpenye alatt bujkáló reakcióra: azóta békebontó lett a nevünk s mi szegény elhanyagolt árvák levünk, „türelmetlenek,“ kik ime felzavarjuk a felekezeti közbékességet, mely pedig oly észrevétlen csendességben vitte tovább Róma zászlóját a győzelmi uton.

Hát igen jó és hasznos tanuságot nyújtó dolog ma napság megfigyelni a lapok ily nemű közleményeit, melyek immár egy magyar álizidori gyűjteményhez is anyagot szolgáltatnak csak azért, hogy majd ha csakugyan beköszönt úgy a magyar kormányzati, mint társadalmi életnek valóban demokratikus átalakulása: legyen mire hivatkozni s a könnyelmű léhasággal, de szabadelvű mázzal körülkent „jogforrások“-ra hivatkozva, alap teremtsék a hatalom birtoklásához az új világrend kereteiben is.

Hiszen könnyű leend a munka, ha sikerül bekötni az örökös közvélemény szemét, mert csak önmagukat idézendik, saját kifundált tételeikre hivatkozandanak.

A „keresztyén szociálista tábor“ következetes a maga eljárásában, biztosan ható méregcseppekkel vegyíti a szintiszta és igaz szociális elveket és azt a nagy és tűzhányó hegyenként forrongó eszmét, mely az individuum — sokszor talán tulhajtott, — de teljes érvényesülésében látja a demokráciának hatalmas diadalát, bekeríti a maga hálójával s hamis okoskodásokkal és bizonyos elbizakodottsággal kényszeríti saját hatalmi érdekeinek istáplására.

A régi társadalmi állapotok fent nem tarthatók. A régi Magyarország eresztékei recsegnak és ropognak. Egy új világ készül születni itt is nálunk. Egy boldogabb jobb világ, szabadabb, gazdagabb, függetlenebb emberibb és magyarabb is mint a mostani. És a fekete internationale azt az új világot, ha születését már nem gátolhatja meg — akarja megrontani. Nemzeti eszme, trón, vallás, tiszta családi élet a mérséklet, nép védelem s más efféle irányszók vannak a szájában,

de ő igazán a setétséget, a kizsákmányolást, az uralmat érti azok alatt.

Még a komolyságukkal és egyenes viselkedésükkel kérkedő lapok is szócsöveivé válnak egyszer-másszor ennek az irányzatnak.

Legközelebb az „Egyetértés“ 94. számában elméldedik valaki a „Nemzeti liberálizmus“-ról s megdicsérve a magyarságnak multban tanusított vallási türelmességét, oda konkludál, hogy más idők, más törekvések uralják ma a vallási és felekezeti élet közgondolkodását, mint mikor a reformáció volt a nemzeti ellenállás gerince s az igazi nemzeti politika zászlóvivője.

Hát hiszen ez tény, mert — elismerjük — „örök eszmék“ s ebből folyólag egyhangú, örök törekvések nincsenek, ez ellenkeznék az emberi fejlődés abc-jével, hanem ebből nem az következik, hogy akármilyen jellegű társadalomban vagy épen a most forrongó szociális elvek alapján megszervezett államban is, kérelhetlenül rászabadítsuk az erősebbet a gyengébbre s bármilyen hasznos és életfentartó szerve legyen is ez utóbbi annak a köz vagy nemzeti társadalomnak, magára hagyjuk s közönyösen elnézzük: miként falja fel a nagyobb hal a kisebb halat.

Ez ott a vadak között, Nyiám-nyiamoknál vagy Nerveróknál megállhat talán, mint öröklött szokás, de művelt és szervezett társadalmakban egy napig sem lehet törvény.

Pedig az „Egyetértés“, „Nemzeti liberálizmusának“ írója, a szociális törekvéseknek jogosultságára hivatkozva bár mást akar feltüntetni, végkövetkezésében mégis oda jut, hogy az individuum érvényesülésének jogán a vallási és felekezeti törekvések is erejük és életképességük szerint illeszkednek be az állami élet gépezetébe.

Hát a mi viszonyaink között mi lenne ez most egyébb, mint az erősebbnek, az egyenlőség elvének ellenére, uralomra jutása a gyengébb felett? Hiszen amott tulnan nemcsak számarányban, de óriási vagyonban is tulszárnyaló versenytárs áll velünk szemben, mely ezen rengeteg előnyök mellett még társadalmi és állami megkülönböztetett állásának nagy súlyával is tetszése szerint agyonnyomhatja a vele versenyre kelő gyengébbet.

Hagyja és adja meg az állam mindegyiknek az anyagi megélhetés feltételeit s ám akkor bizza ránk a többit, a számbeli többségtől nem félünk.

Azonban még így is kérdés tárgyát képezi, ha vajjon a felekezetek individualis érvényesülése az állami életben összemérhető-e illetve ugyanazonos és épen olyan jogosult-e, mint a szociáldemokrácia individuumának érvényesülési törekvése a társadalomban?

Hát hiszen egyetemes jogosultság szempontjából

ne tegyünk különbséget a kettő között, állapítsuk meg, hogy törekvéseiben mindegyik szabadon rendelkezhetik érvényesülésének mérve felől azon határok közt, melyeket az egészséges és magasabb célokat tekintő szocializmus önmagára nézve is kötelezőnek ismer: de éppen ezért azt már el nem ismerhetem, hogy az individuum érvényesülése teljesen összemérhető és ugyanazonos volna végeredményében mindkettőnél.

A szociáldemokrácia ugyanis az egyén érvényesülését nem kizárólag az egyén kedvéért hajtja előre, hanem azért, hogy az individualis fejlődés hatását, az egyenekből összealkotott tömeg, tehát a társadalom egész mivoltában érezze és hasznát is elvegye, míg a vallási kérdésekben itt nálunk, ez idő szerint előrangig individualizmus tisztán felekezeti tekinteteknek hódol és hatalmi célokat szolgál, mert itt nem az egyén, hanem első sorban a tömeg, az elavult rendszer akar érvényesülni, vezető szerephez jutni az ujja alakulandó világban, hol az egyént is aztán csak a rendszer kereteiben és akarata szerint engedi és érvényesülni és hagyja boldogulni.

A hierarkhia és klerikalizmus mindenkor hű szolgálja a reakciónak s a maga körmönfont ügyességével korán észrevette a szociális földrengést s belátta annak következményeit és oda szegődven az elavult rendszereket dongató világmozgalomhoz, követeli magának az individualis érvényesülést, hogy megmentesse a laba alól szaladni kezdő földet s akarátának egész súlyával ránehézkedjek az államkormányzat gépezetere.

Hamis tétéleikkel megtévesztik a világot, mint tevuttra vezetik az „Egyetértés” íróját, ki nálunk is „felekezetenküli állam”-ról beszél, melyben a vallások individualis érvényesülésöknek korlátan látván, leontani igyekeznek azokat a törvényeket, melyek a vallásokat mestersegesen egyenjogusították.

Hat bizony ez, a mi viszonyaink közt csudálatos szociális kibontakozást hozna létre, fejtetőre állitna minden jogot, megcsufolná a legideálisabb eszméket s a vallási individualis érvényesülés helyett látna a világ egy rideg és elbizakodott hatalmi érvényesülést.

Csak tessék a vallási individualis érvényesülést befelé fordítani, ott a lelki világban, az eszményi élet apolása és fejlesztése által fenséges munkát végezhetnek, míg kifelé fordulva, csak rombolhatnak.

Mi pedig őrt álljunk s éber figyelemmel kísérjük a hamis jelszókat.

Sinka Lajos.

KÖZÉLETÜNK.

Az egyetemes konvent 'tavaszi ülései.

Az ápril 21-ikén lefolytatott bizottsági tárgyalások után e hó 22-ikén délelőtt 10 órakor Budapesten a Lónyai utcai ref. főgymnasium disztermében vették kezdetüket. Bánffy Dezső báró világi elnök és a megjelenésben akadályozott Kun Bertalan püspök helyett Antal Gábor rangidős püspök elnöklete alatt, kinek buzgó és a fennálló súlyos helyzetet több vonatkozásban érintő imája után Bánffy világi elnök szívélyesen üdvözölte a konventet; néh. Bartók György erdélyi püspök emlékének szépen, méltató szavakkal áldozott, a melyekhez, ha hozzáadjuk az Antal Gábor lelkesi elnök által találó vonásokban gazdag megemlékezését, nem mondhatjuk, hogy a konvent el nem találta a mértéket, a melylyel a hála és kegyelet kifejezésre juttatásánál egy az egyetemes egyház irányában sok nagy érdemeket szerzett hű munkásnak tartozik.

Kenessey Bélának erdélyi püspökké történt megválasztását az egyhanguságáról ismeretes konvent zajos ovációkkal vette tudomásul, jelölül annak, hogy a kiváló érdemek még a hivatalos lelkek rétegeit is melegen tudják megilletni.

Sass Bélának a konventi jegyzőségről történt lemondását a konvent nem fogadta el a gróf Degenfeld József találó indokolásának alapján. Sass Béla ugyanis arra hivatkozik, hogy 10 évi jegyzői szolgálata meggyőzte arról, hogy a nagy munkával erei meglankadtak s mivel most már a konventi előadó meg van választva, ez utóbbinak ügyköre természetesen kínálkozik, hogy a jegyzői teendőket is felölélje. Degenfeld gróf erre azt mondta, hogy épen e miatt, hogy már most a konventi előadó készíti elő az ügyek nagyobb részét s veszi le a jegyzők vállairól a terhet, nem indokolt, hogy Sass Béla épen most akar a tulteher nehezen bírása indokából lemondani. A konvent tehát egyhangu bizodalommal kéri fel Sass Bélát, hogy eddig példás odaadással buzgósággal és pontossággal betöltött helyét tartsa meg s ha a nehezebbet olyan kifogástalanul viselte, viselje ezután a könnyebbet is.

A Dr. Bartók György püspök elhalálózása folytán üresedésbe jött bizottsági tagságok egyhangulag Kenessey Béla új püspökre ruháztattak; a rendkívüli konventi bírósági helyre pedig (mivel ennek a bíróságnak Kenessey különben is tagja volt) Lénárt József választott meg.

A külmiszió bizottság tagjai lettek az elnökségek s az egyetemes konventi előadón kívül Antal Gábor, Degenfeld József gróf, dr. Nagy Dezső, gróf Tisza István, Dókus Ernő. Hogy a bizottság tagjai szerencsésen lettek megválasztva, az kétségtelen; nem lehet azonban meg-

jegyzés nélkül hagyni, hogy a paritás elvének alapján álló magyar ref. egyházban egy 8 tagu és pedig rendkívül fontos ügykörrel felruházott bizottságban a világi és lelkészi elem számaránya úgy viszonylik egymáshoz, mint 6 a 2-höz.

Egyházi irodalmunk silány helyzetére vet szomorú világot a liturgia-ügyi bizottságnak jelentése az ágendás könyvre kiírt pályázat eredményéről. Beadott összesen 64 dolgozat, melyek közül a liturgiai élet több mozzanatára egy 120 oldalas dolgozat terjed ki, ez sem teljes; a többi pedig egy egy mozzanat agendáját öleli fel. A dolgozatokat a bizottság sem a zsinat által megállapított rend tekintetéből, sem a számot sem a formát tekintve nem találta kielégítőnek, annyira, hogy habár több bírálatok nem adtak ki. A konvent a Nagy Károly előadó szokott világos előadása folytán a jelentést tudomásul vette s kimondotta, hogy a pályázat határidejét 1909 március 1-ig meghosszabbítja.

Az elnökség felhatalmaztatott, hogy ha az 1908. évi állami költségvetés megszavazása után a miniszter a 180,000 kor. közigazgatási célra szánt állami hozzájárulást kifizeti, a kerületek közt lélekszám arányában ossza szét.

Kenessey Béla közalapvégrehajtó bizottsági előadó (kinek helyére püspökké történt megválasztása folytán Dr. Baksa Lajos lépett) megemlékezik, hogy a közalap a múlt évben zárta be első negyedszázados körét; egyuttal kegyeletes szavakban áldoz az uttörők: Lónyai Menyhért, Kovács Albert, Beöthy Zsigmond emlékeztének; a konvent zajos éljenzése mellett üdvözlí Széll Kálmán és Molnár Béla tagokat, a kik immár 25 éve tagjai a közalapvégrehajtó bizottságnak. A közalap 1907. évi számadása a hátrányok lényeges csökkenése mellett a Jordán-alap beszámításával 456,910 kor. 16 fillér vagyonnal zárul. Mire a közalap kezelőség a szokott óvás fenntartása mellett az 1907. évi számadás terhe alul felmentetett. Az 1908. évi közalapi költségvetés 312076 kor. 78 fillér fedezettel s ugyanannyi szükséglettel zárul; szükségletnek véve a tőkésítésre szánt egyenleg természetű 78019.21 kor.-t is. Az előadó azon reményének ad kifejezést, hogy a közalap pénzügyi helyzete az új törvény ama határozata folytán, hogy a közalapi járulék 8 fillérjével számítva minden lélek után kivettetik, javulni fog. Ezen reményét azonban csakhamar megsemmisítette a konvent egy alább közlendő határozata:

Egyházkerületünkben nagyobb missiói segélyezésre felvették: Nagybocksó, Bene, Királyháza, Szolyva; kisebb (100—300 kor.) segélyezésre Balkány, Darnó, Zsarna, Szamosbecs, Kérsemjén, Séberjén, Pósalaka, Pelbárhida stb. együtt 19 egyház 5510 kor. összeggel, az összes magyarországi ref. egyházban 74 egyház 22520 kor. összeggel.

Hosszabb vitát tamasztott a közalap végrehajtó bizottság határozati javaslatának ama pontja, hogy a szórványok lakói után közalapi járulék ne számítassék, illetve ne vétessék ki a szórványok anyaegyházaira. Gróf Degenfeld József szólott elsőben is a határozati javaslat ellen; hangoztatván, hogy a törvény kivételt nem tesz. A IV. t.-c. 5 §. ugyanis kimondja, hogy a közalaphoz minden egyházközség az egyháztagok lélekszáma után fejenként 8 fillérrel kiszámított összeggel tartozik járulni. A közalap szükségletének szemmel tartásával lesz a 8 fillér megállapítva; minden további bevétel, lejjebb szállítás megfogja rontani a mérleget. Ifj. Péter Károly a határozati javaslatot pártolja, sőt a kivételt a rabokra is kikívánja terjeszteni; dr. Baltazár Dezső azokhoz, a miket gróf Degenfeld mondott, azt kívánja hozzáadni, hogy a IV. t.-c. 7. §-a azt a félremagyarázhatatlan intenciót foglalja magában, hogy a közalaphoz járulás kötelezettsége alul nincsen kivétel. A törvény intenciója ellen tehát nem tartja tanácsosnak rendelkezni. A mely anyaegyházat nagyobb összeg sujtaná a kivetés, ha nekünk a normalis adókulesot meghaladja, áthárítják a többletet az egytetemes adóalapra, mert a közalapi kivetés végösszege a szükségletbe beszámítható tételt képez. Gróf Tisza István szerint a szórványbeli lelkek nem egyháztagok, tehát reájuk a IV. t.-c. 5. §-a nem vonatkozik, ennél fogva a határozati javaslat elfogadásával a törvényt nem sérthetjük. György Endre Tisza gróffal polemizálva reá mutat az I. t.-c. 105. §-ára melyszerint a magyar korona országának minden református vallásu lakosa és állampolgára valamely egyházközségnek rendes tagja, csatlakozik a Gróf Degenfeld indítványához. Nagy Lajos, Sütő Kálmán és Fogarassy Albert hozzá szólása és az előadónak a határozati javaslattól elállását nyilvánító felszólalása után a konvent csekély szótöbbséggel a határozati javaslatot fogadta el, ismét kérdéssé tévén a viszonyt a konvent és a zsinat, illetve a törvény között.

II. nap.

Dr. Baksa Lajos előadó előterjeszti az orsz. ref. lelkész özvegy-árva gyám intézet 1907. évi számadását is előterjeszti a végrehajtó bizottság javaslatait. Az intézet hátraléka 1907. dec. 31-én 10,009 k, 88 fill. tehát lényegesen kevesebb mint az 1906. év végén. A hátralékban a belépési járulékok szerepelnek nagyobb százalékkal, a mi azt mutatja, hogy a kezdet nehézségeivel küzdő lelkészekre az aránylag csekély belépési járulék is nagy terhet jelent a mai türehtetlenül alacsony lelkészi fizetések mellett. Évi járulék az 1907. év folyamán 100883.88 kor. vagyis a kivetés 79.16 százaléka. Az évi járulékok hátraléka is apadt az előző évhez képest, de még mindig elég magas a kintmaradási százalék. Az egyházkerületek utján felszólíthatnak

az egyházmegyék, hogy hátralékaikat a folyó év első felében fizessék be, hogy ez által az orsz. ref. lelkész-özvegy-árva gyámintézetet magába ölelő nyugdíjintézet számvitele megkönnyíthessék.

Szöts Farkas volt gyámintézeti előadótól az iratok áttétettek az egyetemes konventi irodába s a gyámintézetiügykör is beosztatott a központi egyetemes előadó ügykörébe. Szöts Farkas pedig több éven át teljesített buzgó, odaadó működésének köszönettel honorált elismerése mellett eddigi állásától felmentetett.

A nyugdíjintézeti jelentő iverk és bevallások felülvizsgálása olyan stadiumban van, hogy a központi iroda a még hátralévő anyagot 1908. május folyamán feldolgozhatja, úgy, hogy a megállapított járulékokról szóló jelentést a konvent júniusi gyűlése letárgyalhatja s a kimutatást azonnal megküldheti a kerületek útján az esperesi hivatalokhoz.

A tiszántuli egyházkerület több egyházmegyéjének s az országos ref. lelkészegyesületnek a nyugdíj törvény revíziójára s a végrehajtási utasítás egyes pontjainak megváltoztatására irányuló felterjesztése felett a konvent múlt őszi gyűlésén e tárgyban hozott határozatára tekintettel napi rendre tért. Örömmel jegyezhetjük fel, hogy a konvent az orsz. ref. lelkészegyesület felterjesztését elfogadta, tárgyalta s felette határozatot hozott s ez által annak testületi létezését elismerte, és a magarészeről is hozzájárult a békés kibontakozás mindnyájunk által óhajtott megteremtéséhez.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter elvben hozzájárult ahhoz, hogy a nyugdíjintézeti évi járulékok a kongruás lelkészek javára mint levonható kiadások beszámíttassanak, de az e címen szükséges végösszeg fixírozhatása céljából a nyugdíj járulékok egyénekenkénti kimutatását kívánja. Az egyetemes konvent arra való tekintetből, hogy a nyugdíjjárulék végösszege bizonyos fluctuációnak van évenként kitéve a végösszeg megállapítását az 1908. jan. 1-én talált állapothoz méri s így a kongruás lelkészek nyugdíjjáruléka fedezéséhez szükséges összeget 22000 koronában állapítja meg.

Feltűnést keltett a vallás- és közoktatásügyi miniszter ama rendelkezése, mely szerint a káplántartási általányt a megállapított 45000 koronáról nem hajlandó felemelni s eként a segélynyújtás összegét a tényleges állapothoz alkalmazni. A konvent e tárgyban még a múlt év folyamán tett, de idáig még meg nem válaszolt felterjesztésének kedvező elintézését megsürgeti annyival is inkább mert már a folyó év első negyedére megállapított szükségletet a 45000 kor. általány egynegyede nem fedezi. Ugyancsak felirt a konvent az iránt is, hogy a miniszter vegye tekintetbe azt az esetet is, a mikor lelkész özvegy nélkül maradnak hátra lelkészárva s ezen esetekre is adja a káplántartási általányt, itt konvent még előzőleg kérte a vallás és közoktatási

minisztertől, hogy a kongruát adja a kegyeleti idő tartamára, mert különben a hiányzó összeg az E. T. II. 78. §-a alapján a teljes javadalom egyik alkotó részeként az illető egyházközség terhe leend. A miniszter ennek a kérelemnek az 1898. XIV. t.-c. megváltoztatása útján hajlandó eleget tenni, mert szerinti a hivatkozott törvény neki ilyen címen kiadásra nem ad jogot.

Az egyetemes egyház központi palotája számára a Kőszegi Sándorné Aréna-uti telke szereztetett meg. Az épületre beérkezett pályázatok eredménnyel jártak. Az elgogadott terv szerint az építkezés összes költsége 460,000 kor. ezen felül a belső berendezés előre láthatólag 100,000 koronát fog felemészteni, a rendelkezésre álló összeg és a bekerülési költség közötti különbözet a közalap pénztárából vétetik fel kölcsönül.

Megállapított az egyetemes konventi előadó ügyköre. A különböző bizottságok előadói tiszte, az ügyek előkészítése, expeditió, nyomtatványok elé állítása, közalapi, egyetemes adóalapi, nyugdíjintézeti számadások vezetése, a központi épület felügyelete mind ebbe az ügy körbe osztatott be. Ezzel szemben kap 12,000 korona törzsfizetést, 400 kor. lakbért már a tavalyi megállapodás szerint. Az iroda személyzetét az ő vezetése alatt, egy minsteri fogalmazói fizetéssel (2600 kor. fizetés 800 kor. lakpénz) alkalmazott fogalmazó, egy számvevő, egy irodatiszt, egy irnok fogják képezni, ezen felül munka torlódás esetében kisegítőről gondoskodhatik az előadó. Bizony nagy apparatus ez, de hát következménye a törvényeinkben megalapított s intézményeinkben megvalósult bürokratizmusnak. A formalizmus nagy fényűzés, az kétségtelen, valamint kétségtelennek kell vennünk azt is, hogy központi előadónak a rendelkezésére bocsájtott munkaerővel nagy egyházunk központi ügyeit ékesen és szép renddel vezetheti.

A missiói ügyek kedvező fejlődést tüntetnek fel; mely örvendetes tény szomoruan ellensúlyozza az a körülmény, hogy a közalap anyagi ereje nem bírja sem az újabb, sem a felemelt segélyezést. Ime milyen kár volt a szórványok hiveinek mentesítésével a közalapot missiói hivatásának teljesítésében megsterilebbé tenni.

A tökesegély iránti kérvények mindannytan viszszaadtnak a kerületeknek a hiányos felszerelés pótlására. A tiszántuliak helyesen voltak felszerelve, de a kombinatív kiosztás megkívánja, hogy külön-külön egyes kerületek kérvényei ne intéztessenek el.

A theologiák tanulmányi rendje tárgyában készített bizottsági munkálat a kerületek útján a theologiai akadémiákhoz tétetett át véleményadás végett 1909 január 1-én lejáró határidővel. Lesz tehát ideje az új tanulmányi renddel foglalkozni s ahoz hozzászólni, minden illetékes tényezőknek.

A kerületek felszólítatnak, hogy tekintettel arra, hogy a népiskolai intézmények az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján az egyházak minden nagyobb megterhelése nélkül fejleszthetők, az államosítása iránti törekvéseket a lehető legszűkebb térre szorítsák.

A középiskolai tanárok fizetésének rendezését sürgeti a konvent a ministernél és pedig hangsúlyozván az autonomia épségben hagyását.

A jogakadémiai tanárok fizetésének az állami akadémiai tanárok fizetésével egyenlőségét az e címen eddig felvett költségvetési tétel fokozása útján; a theologiai tanárok fizetésének rendezését az 1848. XX. t.-c. alapján kéri és sürgeti a vallás- és közokt. ministertől a konvent.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Országos Ref. Tanáregyesület Hódmezővásárhelyen.** Kitünően sikerült az O. R. T. E. idei nagy gyűlése Hódmezővásárhelyen. A nagy magyar város tüntető szeretettel fogadta tanarainkat és lelkesen ünnepelte őket. Főispán, polgármester, főjegyző (akit elől kellett volna említenem a derék Kmetykó József az utasok és vendégek pátrónusa), egyházak, társadalom, mind versenyeztek abban, hogy ez a nagy országos ref. ref. tanárjárás nevezetes legyen. De közrejárt abban első sorban az O. R. T. E. is maga. Elnöke a mi dicsekedésünk Dóczy Imre középiskolai superintendens a konventi tanácskozáson is elébe tette e gyűlést, melyen a nagy tisztujítás is végbement, megválasztván egyhangulag a régiek. Dóczy elnök, Szabó főjegyző, Gulyás pénztáros s hozzájuk adván központi jegyzőnek a mi jó barátunk, a nubiabeli Szabó Marton, István. Nagyon tetszetek a felolvasások és demonstratív előadások. Szép sikert aratott különösebben dr. Gergely György szigeti tanártársunk és a többiek is mind. Volt előadás, vigalom, mit a helybeli kollegák rendeztek s volt hangulat ezen a gyűlésen, melynek a szaktársak és szakférfiak tanácskozásain felül még más célja is volt: a Prot. Szövetség dolgában kimondani a döntő szót. Az elsőt és másodikat a ref. lelkészek és tanítók mondták azzal, hogy javasolták, közzétették ennek a nagy tervezetnek az alapszabályait. Az Orte. most maga is kimondotta, hogy a Prot. Szövetség legyen. Valóban itt az idő, hogy a protestánsok országosan szervezkedjenek és tömörüljenek itt

az idő, hogy emelkedettebb legyen a hangulat a mi sorainkban is. A Papp Imre lelkészelnök üdvözlő beszéde szépen rámutatott a mostani nehéz időkre, de rámutatott arra is a mi erőnket képezi: a hivek áldozatkészsége, a lelkészek hű szolgálata és az iskolák, a tudomány, a haladás. Valóban a néppel együtt ezekben és ezek által tartatunk meg. Üdvözlöt a vásárhelyieknek, üdvözlöt a O. R. T. E.-nek és a Prot. Szövetségnek.

— **Értesítés.** A Reform. Paróchiális Könyvtár ez évi könyvilletménye (Warga Lajos: Keresztyén egyháztörténelem III. kötet) kikerült a sajtó alól s szétküldése a közelebbi napokban megkezdődik. A szétküldést Gottermayer Nándor budapesti könyvkötő műintézete eszközli. A könyvilletményt minden anyaegyház a lelkészi hivatalhoz címezve kapja meg s ezért tisztelettel értesítjük a nagytiszteletű lelkész urakat, hogy a könyvilletményt tartalmazó bérmentes postai csomagot váltásuk ki s a könyvet a kerületi szabályzat értelmében az egyház tulajdonába vegyék át. Ezen értesítés közzétételére azért volt szükség, mivel az első két kötet szétküldésénél megtörtént, hogy többen a kötetet visszaküldötték, mert nem tudták, hogy az az egyház hivatalos példánya s ezzel felesleges portóköltiséget okoztak s azonfelül a könyvtárbizottságnak is felesleges fáradságot, mert 42 helyre kellett értesítést küldeni. Kunszentmiklós. Budapest, 1908. április hó. A Paróchiális könyvtárbizottság elnöksége. Baksay Sándor, Puky Gyula.

— **Kimutatás** a főiskolai kórház és járóbetegrendelés f. évi március havi forgalmáról. A főiskolai kórházban fekvő beteg volt: 4 akadémiai hallgató, 14 gymnasiumi, 16 tanítóképezdei tanuló. A főiskolai kórházból a városi kórház sebészeti és bőrgyógyászati osztályára áttételezt 1 akadémiai hallgató, 2 gymnasiumi és 1 tanítóképezdei tanuló, összesen 4. A járóbetegrendelésen jelentkezett, illetőleg kezeltetett 44 akadémiai hallgató, 115 gymnasiumi és 73 tanítóképezdei tanuló, összesen 232. Debrecen, 1908. ápr. 2. Dr. Trocsányi Béla főiskolai orvos.

— **Stiglicz-féle Prot. Énektár.** Kovács Gyula nagybányai könyvkereskedő előfizetést hirdet Stiglicz Albert, „Protestáns temetési énektár” című munkájára azzal, hogy ezen munka első kiadása teljesen elfogyott. Ezzel szemben van szerencsénk értesíteni, hogy ezen kiadásunkat képező munka teljesen nem fogyott el és az nálunk rendes bolti áron még mindig kapható. Teljes tisztelettel Hegedüs és Sándor könyvkiadó hivatala Debrecen.

— **Botrány a Sixtini kápolnában.** E kápolna az, a melyben a pápa végzi a husvéti áldozást. A kápolna szűk, alig 400—500 emberre van benne hely, így csak protekcióval lehet a nagy alkalmakra bejutni. Ilyen

protektióval azonban más vallásuk is bejuthatnak. Így jutott be legközelebb egy zsidó vallású bankár és felesége, a ki kíváncsiságáért keservesen lakolt. Nem tudta az ostyát hirtelen lenyelni s így viseletével feltűnést keltett, a minek kinos magyarázatok és botrányjelenet lett a vége. Botrány a sixtini kápolnában, hova protekcióval lehet bejutni, botrány a miatt, hogy idegen vallásuk igénybe vették a protekciót és részt vettek a kath. isteniszteleten. (Ne tegyétek ezt ti se atyámfiak!) Végre botrány az — ostya miatt.

— **Antiklerikális szervezkedés.** Nagyváradon 23-dikán alakult meg az egyházmegyei lelkészegyesület. Az alakuló gyűlést Sulyok István esperes vezette, ki beszédében rámutatott arra a veszedelemre, melyet a klerikális reakció az országra könnyelműen felidézett s melynek jelenségei közt a Barkóczy-eset is szerepel és a protestánsok egyesülésének szükségességét hangoztatta. A jelenlevők osztatlan helyesléssel fogadták az elnök-esperes beszédét, a melynek hatása alatt kialakult a meggyőződés, hogy a Prot. Szövetség dolgaival késni nem lehet s hogy még ezenfelül az antiklerikális akciót is nyomban meg kell kezdeni. Így van ez jól s ez uton kell nekünk protestánsoknak haladni; felemelni a szabadság zászlaját s a klerikális szervezkedéssel szemben szervezni a liberális Magyarországot. A szervezésnek sorsát Antal Gábor vette kezébe. A mostani konventi ülések alkalmat adtak az akcióra. Feszülten várjuk a hirt, hogy e tekintetben is történjék már valami. Itt az idő.

— **A f.-szabolcsi egyházmegye új tanácsbírája** erős küzdelem után Vass Mihály gégenyi lelkész lett 54 szóval 38 ellenében. Szeretettel üdvözljük a lelkészi kar e kiemelkedő tagját, ki mind a rábizott gyülekezet sikeres vezetésével, a lelkiekben, mind az anyagi téren gyakorlati és közöttünk meglehetősen fogyatékos nemzetgazdászati képességeivel és e téren is elért szép sikereivel rászolgált arra a kiténtetésre, melyben részesült s melyhez mi is szerencsét kívánunk.

— **Zöld Mihály meghalt.** Szomorú hírt vettünk a békésbányai egyházmegyébe kebeleztetett végvári egyházból. Az egyház által kiadott gyászjelentést, mely a szeretett lelkész elhunytát jelenti. 60 éves korában, hosszas szenvedés után hunyt el az érdemes és tisztelt pályatárs, kit gyülekezetével családja, barátai, az egyház és a végvidéki magyarság is gyászol. Rendszerető, derék pontos ember. Hivatalában hü és igaz, családjához és embertársaihoz szerető szívé s gyöngéd. Hazájának hü fia s ott a messze végvidéken. Végvárban vitéz bajnoka. Legyen emléke áldott. A. B. F. R. A.

— **Kérem a D. P. Lap olvasóihoz.** M.-Kakucs község ezelőtt mintegy 10 évvel, gyakran meglátogatott a posalaki és örvendi baptista ál prófétáktól, de minden erőlködésök eredményre nem vezetett, most pedig a vele szomszédos révi baptisták özőnlík el, s azt az arcátlansággal határos eljárást követik, hogy

házzól-házra járva, toborozzák a híveket, g. keletit, mint reformátust, egyiránt, fájdalom épen egy presbyternek házában történik a gyülekezés, kérdem az oly presbyter, ki nádszál módjára ingadozó hitével ily példát mutat a gyülekezet előtt, méltó-e arra, hogy presbyteri tisztét továbbra is megtarthassa? Van egy miniszteri rendelet, melynek értelmében a baptista vallásfelekezethez történt azon áttérések ismerhetők el jogérvényeseknek, melyek a törvényszerűen megalakult budapesti baptista hitközség elöljárója előtt történtek. Most már kérdem, ha az illető baptistává lenni szándékozó egyén, 2 tanuval a lelkész előtt két ízben megjelenésről, a két tanu által kiállított bizonyítványnak elküldése a budapesti hitközség elöljárójához megtörténik, ez által érvényes lesz-e az illetőnek baptista hitfelekezethez való átlépése, vagy személyesen kell ott az illetőnek jelentkezni? Kérem Nt. és tiszteletes urakat — közös lévén a veszély — hozzászólni. M.-Kakucs 1908. ápril. 6. Ács Endre ev. ref. lelkész.

A „Vasárnapi Ujság“ április 26-iki száma képen és cikkben emlékszik meg Vajda Ödön zirci apátról, ötven éves papi jubileuma alkalmából, közli az ujsági polgári iskolákban alakított iskolai zászlóalj képeit, képeket a kassa-oderbergi vasut iglói internátusáról, Zola szobrának leleplezéséről, a modern Rómáról stb. Szépirodalmi olvasmányok: Endrődi Sándor és Ady Endre verse, Krudy Gyula elbeszélése, Erdélyi Zoltán Nádasdy-díjat nyert verses regénye, Fogazzaro regénye. Egyéb közlemények: tárcacikkek a zenei közművelésről, a női szépség csödjéről, a hétről, gróf Potocki a meggyilkolt galíciai helytartó és Gorzó András elhunyt öreg görög kath. lelkész arcképe s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek s egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világkrónika“-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest IV. Egyetem-u. 4. szám.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

— **A turkevei református templomban** két valóságos lelkü derék özvegy nő új orgonát készített, analfogva a régi orgona — mely kisebb templomokban még alkalmazható — jutányos áron eladó. Értekezni s egyezsége lépni lehet a ref. lelkészi s gondnoki hivatalnál.

— **Katholikus autonomia.** Mostanában többször szó esik a kath. autonomiáról, melyre az Apponyi, Barkócy idő szakotfelettebb alkalmasnak ítélik. Érdekes, hogyan képzelik ennek sorát a kath. főurak. Ezen közül gróf Battyáni Tivadar ezt írja a „M. A. husvétii számában. „Őszintén és nyíltan kijelentem

azt is, hogy én egy tessék-lássék autonómia szervezetel, amely csak üléseket tart, de hatáskörrel nem bír, megelégedni képes nem lennék, sőt egy tartalom nélküli szervezetet, mely csupán arra lenne jó, hogy az eszmét lejárassa, határozottan elleneznék. Lelkes szószólója voltam annak mindég, hogy pl. a görögkeleti szerb egyház autonómiája nemcsak a papiron álljon fön, hanem, hogy az a törvény által megszabott kereten belül tényleg szabadon működhesse és adminisztrálhassa a görögkeleti szerb nemzet (?) egyház vagyonát, intezhesse iskoláinak ügyeit s maga kezelhesse alapítványait, mert törvényadta jogainak élvezetét a haza minden polgárának meg kell engednünk. Amit a törvény megadott s amit meghagyandónak vélek a görögkeleti szerb egyháznak, valamint a többi országos autonóm szervezettel bíró felekezetekre nézve, u. a követelem az 1848. XX. t.-c. alapján a magyarországi katolikusok részére is." Mindezekre a szép mondásokra mi azt jegyezzük meg, hogy hazaárulás volt a magyar egyházi javakat a nemzetiségi egyházak kezére játszani a multban, és a magyarság és magyar állam elleni árulás az állami eredetű javaknak autonómia címe alatt akármilyen főuri és főpapi szövetkezet részére való kmesterkedése a jelenben. A mi az államé, az az államé, A ki ezt nem érti meg, az polgárháborút akar és a ki az állami javakat elidegeníteni kívánja IV. Béla és a tatárjárás idejét idézi fel. A mi nézetünk az, hogy kath. egyháznak joga van a szabadsághoz, de nincs joga az állam vagyonhoz.

Tartalom-jegyzék: Békeség. Vándor. — Egy püspöki körlevél. — Keresztény szociális méregcseppek. Sinka Lajos. — Közéletünk: Az egyetemes konvent tavaszi ülései. — Különfélek.

Felolós szerkesztő: *Dr. Ferenczy Gyula.*

Pályázat.

Az érmelléki egyházmegyébe kebelezett *érolaszi-i* ref. lelkészi állásra, melynek javadalma: szántó-, kaszáló föld értéke 146 korona, az egyháztagoktól 609 kor. 82 fillér; állami kiegészítés 874 kor. 66 fill. Az állás IV-ed osztályu.

Pályázati kérvények május 15-ig Marjay Péter espereshez küldendők. Állomás július 1-én elfoglalandó.

Debrecen, 1908. ápr. 18.

A püspök helyett:

Dicsőfi József
egyh. ker. főjegyző.

Magyar Közös Bevásárló Szövetkezet.

Egy közös bevásárló szövetkezet van alakulóban, melynek élén a magyar kálvinista papság országos egyesületének választmánya áll; de tagja lehet mindenki nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül.

A kereskedők, iparosok, gyárosok között igazgatósága által válogatja ki a céljának legmegfelelőbbeket. Célja pedig a szolid kereskedelem s magyarhoni ipar tömeges pártolása által a nagy fogyasztó közönség érdekeinek a megvédelmezése.

Alantírott a szervezéssel meglevén bizva, felhívom a kereskedő és iparos világ figyelmét e nagyhorderejű szervezkedésre.

Sonkád, (Szatmár m.)

Kocsis József

ref. lelkész.

Pályázat.

Segédlelkészt keresek. Évi fizetése 600 korona és ágynemű, mosáson kívül teljes ellátás, kötelessége minden lelkészi szolgálatok végzése mindkét részről 2 havi felmondás. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázók május 10-ig aiantírottnál jelentkezzenek.

Ombod, (Szatmárm.)

Soltész János

ref. lelkész.

Mielőtt

személy-, jelzalog- vagy építési

K Ö L C S Ö N

íránt intézkednék

kérjen díjtalanul prospektust

Meller L. Egyed

BUDAPEST, IX., Lónyai-utca 8.

Telefon — Interurban 45—31.

MÜHLE VILMOS Orgona - Harmoniumok

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR.

Mag-, Növény-, Rózsa- és Fa-Nagytenyészetek.

(Növelési terület 94 hold.) **Világkivitel!**

A legjobb magvak. A legnemesebb csemetefák. A legszebb diszfák, cserjék, rózsák, fenyők.
Kertészeti kézikönyv dilettánsoknak.

Dus főárjegyzék ingyen.

Alkalmi vétel.

Bükk tűzifa I. osztályu száraz vagonként
Debrecenbe szállítva 240 korona.

Fakereskedő Vállalat
Tiszolcz.

Orgona - Harmoniumok

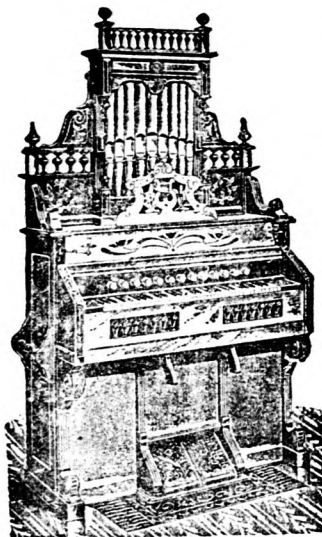
A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a m. kir. zene-akadémia, színházak, művészek stb. szállítója

BUDAPEST, II., Lánchíd-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes hurok-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Hangfokozó-gerenda
mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 ft. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányu (Rákóczi) Türo-gató; általános elismert legjobb, mely tökéletes solo hangszerré általam konstruáltatott iskolával 35 forinttól feljebb.

Az összes hangszerek javítása különleges, szakszerű pontossággal, jutányos árban; kezesseg minden egyes hangszernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön, kívánatra bérmentve küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

Triesti

Általános Biztosító Társaság

[Assicurazioni Gennerali]

Budapest, V., Dorottya-utca 10. szám.

A „Közgazdaság“ rovatban közöljük a TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

a legnagyobb, leggazdagabb es legrégebb biztositó intezetünk mérlegének főbb számadatait Teljes mérleggel a társaság mindenkinek, a ki e célból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál.

Az intézet elfogad : élet-, tűz-, szállitmány-, üveg-, betöréses-lopás- és harangtörés és repedés elleni biztosításokat. Közvefit továbbá : jégbiztosításokat a „Magyar jég- és viszontbiztosító r.-t., valamint baleset elleni biztosításokat az „Első o. általános baleset ellen biztositó társaság“ számára.

A debreceni főügynökség saját kezelésben

Piac-uta 30.

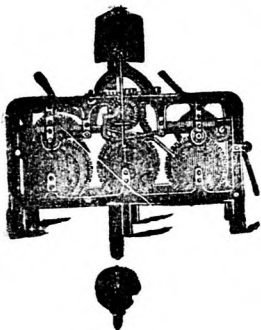
Löfkovits Arthur

— órás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Toronyórák

palota-, városházi-, gyári- és lak-tanya-berendezését a legelőnyösebbben eszközli

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =
Budapest, VII., Csömöri-u.
50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Lukács Vilmos és Testvére

Hatvan-utca 5.

Tető fedési vállalat Eternit aszbeszt cement palával. Aszfalt lemezek egyszerű és kettős ragasztott fedés Facement tetők készítése. Mindennemű beton és ezement munkák. Portland és román cement.

Telefon 308.

A magyar védőegyesület 340—42. számú védőtáblái.

Erős takarék konyha
tűzhelyek edények

mosó facsaró és mángorló
gépek raktára.

Sesztina Lajos

vaskereskedésében

DEBRECEN, Piac-u. 23

Hajdumegyei Népbank

mint szövetkezet.

Ötödik évtársulatát 1908. január elsején nyitotta meg melybe tagok bármikor beléphetnek. Az intézet tagjainak száma rövid négy évi fenállása alatt 4200-re emelkedett. a kik 16,000 törzsbetétre több mint 800,000 koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt 2500,000 korona tőkének felel meg. A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk. A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6/-ot jövedelmeznek. Kölcsönöket a hétbármelyik napján utólag fizetendő legolcsóbb kamat mellett folyósít. Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni. Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg ⁹/₁₀ ere. jégig kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezes jótállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok. 3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékul elfogadható értékekre. Jelentkezések az ötödik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 69. szám, az Ipar- és keresk. kamara épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Hegedüs Sándor.

Grósz Nagy Ferencz.

MÜHLE VILMOS Orgona - Harmoniumok

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR.

Mag-, Növény-, Rózsa- és Fa-
Nagytenyészetek.

(Növelési terület 94 hold.) Világkivitel!

A legjobb magvak. A legnemesebb
csemetefák. A legszebb diszfák,
== cserjék, rózsák, fenyők. ==
Kertészeti kézikönyv dilettánsoknak.

Dus főárjegyzék ingyen.

Alkalmi vétel.

Bükk tűzifa I. osztályu száraz vagonként
Debrecenbe szállítva 240 korona.

Fakereskedő Vállalat
Tiszolcz.

Orgona - Harmoniumok

A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyárt-
mányu amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, ön-
mágának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a
m. kir. zene-akadémia, színházak,
művészek stb. szállítója
BUDAPEST, II., Lánchid-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minő-
ségű összes hurok-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és
feltétlenül szolid árak mellett.

Hangfokozó-gerenda
mely által bármely hegedű, gor-
donka beillesztése után sokkal
jobb, erősebb és lágyabb hangol-
nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe
hangfokozó-gerenda 4 frt. Kezes-
ség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányu (Rákóczi) Tiro-
gató; általános elismert leg-
jobb, mely tökéletes solo hang-
szerre általam konstruáltatott is-
kolával 35 forinttól feljebb.

Az összes hangszerek javítása
különleges, szakszerű pontosság-
gal, jutányos árban; kezeség
minden egyes hangszernél. Ár-
jegyzék minden egyes hangszer-
ről külön, kívánatra bérmentve
küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

Triesti

Általános Biztosító Társaság

[Assicurazioni Gennerali]

Budapest, V., Dorottya-utca 10. szám.

A „Közgazdaság“ rovatban közöljük a TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

a legnagyobb, leggazdagabb es legrégebb biztositó intezetünk
mérlegének főbb számadatait Teljes mérleggel a társaság mindenkinek, a ki e célból
hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál.

Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállitmány-, üveg-, betöréses-lopás- és harang-
törés és repedés elleni biztosításokat. Közvefit továbbá: jégbiztosításokat a „Magyar
jég- és viszontbiztosító r.-t., valamint baleset elleni biztosításokat az „Első o. általá-
nos baleset ellen biztositó társaság“ számára.

A debreceni főügynökség saját kezelésben

Piac-uta 30.

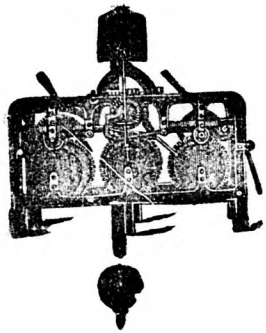
Löfkovits Arthur

— órás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Toronyórák

palota-, városházi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyösebben eszközli

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =
Budapest, VII., Csömöri-u.
50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Lukács Vilmos és Testvére

Hatvan-utca 5.

Tető fedési vállalat Eternit aszbeszt ezement palával. Aszfalt lemezek egyszerű és kettős ragasztott fedés Faczement tetők készítése. Mindennemű beton és ezement munkák. Portland és román ezement.

Telefon 308.

A magyar védőegyesület 340—42. számú védőtáblái.

Erős takarékos konyha
tűzhelyek edények

mosó facsaró és mángorló

gépek raktára.

Sesztina Lajos

vaskereskedésében

DEBRECEN, Piac-u. 23

Hajdumegyei Népbank

mint szövetkezet.

Ötödik évtársulatát 1908. január elsején nyitotta meg melybe tagok bármikor beléphetnek.

Az intézet tagjainak száma rövid négy évi fenállása alatt 4200-re emelkedett. a kik 16,000 törzsbetétre több mint 800,000 koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt 2500,000 korona tőkének felel meg.

A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6/-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármelyik napján utólag fizetendő legolcsóbb kamattal mellett folyósít.

Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni.

Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg $\frac{9}{10}$ ere. jéig kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezes jóállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok. 3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékul elfogadható értékekre.

Jelentkezések az ötödik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 69. szám, az Ipar- és keresk. kamara épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Hegedüs Sándor.

Grósz Nagy Ferencz.

Amerikai Cottage-szivólégrendszerű harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint
a legolcsóbban szállít

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, VIII., József-körút 15. szám.

Pianók.

Ara 120 kor.-tól
fölfele. —
Részletfizetések
8 kor.-tól fölfele

Pianinók.

Képes arjegyzék
ingyen és bérn.
= 5 évi =
jótállás.

Pedálos-harmoniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos
orgonameretekkel, templomok, szemináriumok részére.

Kálvin János művei.

Szerkeszti CZEGLÉDI SÁNDOR.

Eddig megjelentek :

1. A genfi egyház kátéja.

Fordította Czeglédi S. Ára 60 fillér

2. Az egyház reformálásának szükségességéről.

Fordította Czeglédi S. Ára 80 fillér.

3. Kálvin János értekezése az ereklyékről.

Franciából fordította Czeglédi S. Ára 50 fillér.

4. Sadolet biboros levele. Kálvin válasza

Fordította Ladányi Pál. Ára 60 fillér.

Sajtó alatt vannak :

5. III. Pál pápa levele Kálvin János megjegyzéseivel.

Fordította Czeglédi S. Ára 50 fillér.

6. A párisi theol. fakultás hitcikkei Kálvi :
ellenirataval.

Fordította Pongrácz József. Ára 50 fillér.

Minden kötet külön kapható.

Az 1908. év elején e hat mű egy diszes kötetben is
meg fog jelenni. — A 25 ivnyi terjedelmű kötet ára
4 korona 50 fillér lesz.

Mind e művek megrendelhetők

a Magyar Kálvin-fordítók bizományosánál
Kis Tivadar könyvkereskedésében PÁPÁN

Alapított 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszműves üzlete

DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s
kifogastalan munkát készít mindennemű könyvköté-
szeti, diszműcikkben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* töme-
ges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

Anyakönyveket, tartós jó kötésben
Szent Bibliát és emléklapokat
különleges diszkötésben jubil-
leumokra.

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony
adományok nyilvántartására is alkalmas.

Kéziratok befoglalására táblákat, melyek a szószéken
vagy temetéseknél előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását
vászonra vagy papírra és ezeken kívül még számcs e
szakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikkre nézve azonnal szolgálók, —
számítások a különleges munkákhoz, — mint *Disztáblák, Emlék-
lap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánatra izletes
stylusban, levéltári okmánytartók.*

Kedvező alkalom!

4 és fél kiló (körülbelől 50 darab) pipere szap-
pant csekély 6 korona árért, liliumtej, rózsa,
glycerin, orgona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngy-
virágokból szépen összeválogatva küld postaután-
véttel AUFFENBERG JÓZSEF Budapest, VII.-
Verseny-u. 6.

Pályázat.

A felsőszabolcsi ref. egyházmegyébe kebe-
lezett mezőladányi lelkészi állásra pályázat hir-
dették. Az állás javadalmának főbb tételei 6
kat. hold föld. 947 korona állami segély rozs,
széna, fa együtt 1600 korona. A pályázati kér-
vények az E. T. kiválmái szerint felszerelve
1908. évi május 5-ig Nt. Görömbey Péter es-
pereshez Nagykállóba (Szabolcs megye) kül-
dendők.

Debrecen, 1908. ápril. 7.

A püspök helyett :

Dicsőfi J.

egyh. ker. főjegyző.

Esetleges
nagyobb
nyeremény
720.000 korona.

Szerencse
fel!

Hamburg város
jótállása mel-
letti osztály-
sorsjáték.

Felhívás a hamburgi sorsjátékban való részételre.
Kisorsolásra kerülő nyeremények összege:

11 millió 809 ezer korona

A rendkívüli előnyösen összeállított osztálysorsjáték legnagyobb nyereménye 720.000 korona, s ezenkívül:

1 nyeremény 360.000 k.	1 nyeremény 60.000 k.
1 „ k 240.000 s.	1 „ „ 36.000 k.
1 „ „ 270.000 k.	7 „ „ 24.000 k.
1 „ „ 60.000 c.	1 „ „ 18.000 k.
1 k „ 54.000 k.	11 „ „ 12.000 k.
1 „ „ 48.000 k.	46 „ „ 6000 k.
1 „ „ 42.000 k.	103 „ „ 2600 k.
1 „ „ 36.000 k.	103 „ „ 2400 k.
1 „ „ 120.000 k.	139 „ „ 2200 k.
1 „ „ 72.000 k.	593 „ „ 360 k.
1 „ „ 60.000 k.	181 „ „ 230 k.

A 7-ik osztályan 190.000 sorsjegy van, a nyerő számok zsszege 48.705 és 8 jutalomdíj, csaknem fele a sorsjegyeknek kihuzatik.

Az első osztály esetleges legnagyobb nyereménye 60.000 korona, a hetedik osztályé pedig 720.000 korona.
I-ső huzás legkésőbb április 30.

Az erre érvényes eredeti egész sorsjegy ára 7.— K
fél „ „ 3.50 „
negyed „ „ 1.75 „

A többi országokra érvényes utánfizetésekről kívánatra bárkinek bérmentve megküldendő hivatalos sorsjátéktervezet nyújt értesítést.

A megtörtént huzásoktól mindenki hivatalos értesítést kap.

A nyeremények kifizetését közvetlenül gyorsan és a szükséges körülményekkel eszközölöm.

Megrendeléseket készpénz vagy postautánvétel mellett kérek.

Megbizásokat legkésőbb április 30-ig vállalhatok.

Hecker Sámuel sen.
banküzlete Hamburgban.

Szives figyelmébe ajánljuk a
közelgő konfirmáció alkalmára

Révész-Szoboszlay S. Szabó-féle

Konfirmációra előkészítő kátét

kérdések és feleletekben.

Ára 30 fillér.

Minden 10 egyszerre rendelt példány után egyet
ingyen adunk.

Konfirmációi emléklapok

darabja 4—5 és 6 fillér.

100 darab egyszerre való vételénél 3.60, 4.50, 5.40

Kaphatók:

HEGEDŰS ÉS SANDOR

protesttáns irodalmi könyvkiadóhivatala.

Debrecenben.

DEBRECENI PROTESTANS LAP

könyvnyomdája

a legolcsóbban és ízletesen készít mindenféle
nyomdai munkát, u. m.

Táblázatokat, Alapszabályokat, Könyveket,
Műveket, Báli meghívókat, Névjegyeket,
Röpiratokat, Adó könyvecskéket, Lapokat,
Termény-, Pénz-, Magtárkezelési ivatek,
Eljegyzési- és Lakodalmi kártyákat, Stb.

Baktai EGRY FERENCZ

== harangöntő ==
Kis-Gejőcz, Ungmegye.

A milleniumi kiállításon kitüntetve.

Hódmezővásárhelyen 1904-ben
== arany oklevelet nyert. ==

Ajánlja
harangöntő
műhelyét.

mely a legrégebb és a legjobb hírnevű az országban Teljes szavatosság mellett; szállít

harangokat

bármely súlyban, nemetszőket feltétlenül viszavesz, a költségeket visszatéríti Árjegyzéket bérmentesen küld.

Nagyon sok elismerő
== ró irat. ==

Novotny Antal

harangöntőde és
vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárvaros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányú új modern átlukasztott

harangjait

melyek felsőrészükön a hege-düéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok,

mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 467 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványokkal. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. -- Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy érmmel kitüntetve.

A „Neumann M.“ cég debreceni áruházáról.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debrecen. Fő-tér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljeiszerint készült férfi- fiu- és gyermekruhák vannak raktáron.

Minden darab saját műhelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek.

Alapított 1845-ben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPÍTOTT 1845-ben.